

Bruksela, 19 kwietnia 2024 r.
(OR. pl)

8996/24

EDUC 131
DIGIT 118
SOC 291

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitety Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy:	Sztuczna inteligencja w kształceniu i szkoleniu: łączenie innowacji technologicznych z wysokiej jakości edukacją dla wszystkich - <i>Deбата orientacyjna</i>

Po konsultacjach z Komitetem ds. Edukacji prezydencja sporządziła załączoną notę informacyjną, która będzie podstawą debaty orientacyjnej mającej się odbyć na posiedzeniu Rady ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu w dniu 13 maja 2024 r.

**Sztuczna inteligencja w kształceniu i szkoleniu: łączenie innowacji technologicznych
z wysokiej jakości edukacją dla wszystkich***Nota informacyjna prezydencji*

Możliwości wynikające ze zwiększonej mocy obliczeniowej, dostępności danych i postępów w tworzeniu algorytmów sprawiły, że największa rewolucja technologiczna naszych czasów nastąpiła w obszarze sztucznej inteligencji (AI). Wykorzystanie AI, które skutkuje poprawą prognozowania, optymalizacją operacji i personalizacją rozwiązań cyfrowych dla osób fizycznych i organizacji, może zapewnić kluczową przewagę konkurencyjną w celu wspierania korzystnych społecznie wyników kształcenia i szkolenia. Pojawienie się generatywnych modeli AI wywołało wiele pytań i debat, wpływając na różne środowiska pracy, w tym media, kształcenie i szkolenie oraz badania naukowe.

Działania i inicjatywy prowadzone w Europie

W listopadzie 2019 r. podczas prezydencji fińskiej państwa członkowskie uznały potencjał AI w zakresie zapewniania bardziej inkluzywnej, stymulującej i spersonalizowanej edukacji, a także zasygnalizowały obawy związane z kwestiami etycznymi, ochroną danych i wyzwaniem dla zawodu nauczyciela¹. Zgodziły się co do tego, że celem powinno być dążenie do rzetelnego i odpowiedzialnego włączenia AI do kształcenia i szkolenia na szczeblu europejskim.

¹ Dok. 13297/19.

We wrześniu 2020 r. Komisja przyjęła Plan działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021–2027². Podkreślono w nim potrzebę wspierania rozwoju wysoce efektywnego ekosystemu edukacji cyfrowej i poprawy kompetencji i umiejętności cyfrowych właściwych w dobie transformacji cyfrowej. Zapowiedziano w nim również opracowanie *Wytycznych etycznych dla nauczycieli dotyczących wykorzystania sztucznej inteligencji i danych w nauczaniu i uczeniu się*³, tak aby zapewnić nauczycielom i kadrze kierowniczej szkół solidną podstawę do większego korzystania przez nich z tych technologii w sposób bezpieczny, rozważny i etyczny. W listopadzie 2023 r. Rada przyjęła dwa zalecenia: w sprawie kluczowych czynników sprzyjających skutecznemu kształceniu i szkoleniu cyfrowemu⁴ oraz w sprawie poprawy zapewniania umiejętności i kompetencji cyfrowych w ramach kształcenia i szkolenia⁵. W dokumentach tych podkreśla się w szczególności, że kluczowe znaczenie ma wspieranie instytucji kształcenia i szkolenia, i instytucji uczenia się pozaformalnego, a także nauczycieli, trenerów i innych członków kadry edukacyjnej w rozwijaniu lepszego zrozumienia nowych i pojawiających się technologii takich jak sztuczna inteligencja oraz sposobów ich kompetentnego i bezpiecznego stosowania w celu wsparcia nauczania i uczenia się.

Projekt aktu w sprawie sztucznej inteligencji⁶, który wkrótce zostanie przyjęty, ma na celu osiągnięcie równowagi między utrzymaniem możliwości w zakresie innowacji technologicznych i rozwoju technologicznego, a jednoczesnym zapewnieniem ochrony praw podstawowych.

² COM(2020) 624 final.

³ Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury, *Wytyczne etyczne dla nauczycieli dotyczące wykorzystania sztucznej inteligencji i danych w nauczaniu i uczeniu się*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2022.

⁴ Zalecenie Rady z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie kluczowych czynników sprzyjających skutecznemu kształceniu i szkoleniu cyfrowemu, Dz.U. C 2024/1115 z 24.1.2024.

⁵ Zalecenie Rady z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie poprawy zapewniania umiejętności i kompetencji cyfrowych w ramach kształcenia i szkolenia, Dz.U. C 2024/1030 z 23.1.2024.

⁶ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji (akt w sprawie sztucznej inteligencji) i zmieniającego niektóre akty ustawodawcze Unii (COM(2021) 206 final).

Podnoszenie umiejętności i kompetencji osób uczących się i nauczycieli

Kwestia umiejętności i kompetencji cyfrowych osób uczących się i nauczycieli jest sprawą najwyższej wagi. Dotyczy umiejętności i kompetencji związanych z AI i jej zastosowania w uczeniu się, w kontekście zawodowym, a w szerszym ujęciu – z perspektywy europejskiego obywatela. *Ramy kompetencji cyfrowych dla obywateli (DigComp) 2.2*⁷ zaktualizowano w marcu 2022 r., aby uwzględnić umiejętności związane z AI, na przykład wiedzę na temat sposobów działania narzędzi AI, interakcji między AI a użytkownikiem oraz umiejętność rozumienia tych narzędzi i ich ograniczeń.

Uczenie się przez całe życie i włączenie społeczne

AI może przynieść istotne zmiany w podejściach i praktykach uczenia się przez całe życie. Oferuje możliwości personalizacji uczenia się, ciągłego towarzyszenia osobom uczącym się, określania odpowiednich ścieżek uczenia się oraz zapewnienia zróżnicowanych, interaktywnych i angażujących środowisk edukacyjnych; możliwości te mają ogromny potencjał w zakresie wspierania uczenia się i zwalczania nierówności w tej dziedzinie. Narzędzia AI mogłyby pomóc w szkoleniu i emancypacji osób mających ograniczony dostęp do tradycyjnych systemów kształcenia i szkolenia. Jeżeli jednak innowacje będą wyłącznie stymulowane względami rentowności, istnieje realne ryzyko pogłębienia przepaści cyfrowej: przepaści między osobami uczącymi się, które mają możliwości dostępu do wysokosprawnych, ale potencjalnie kosztownych narzędzi uczenia się, a osobami uczącymi się, które takich możliwości nie mają, oraz przepaści między osobami, które mogły rozwinąć umiejętności i kompetencje w zakresie korzystania z tych narzędzi, a osobami, które takiej szansy nie miały. UE i jej państwa członkowskie muszą zapewnić ograniczenie ryzyka dyskryminacji i nierównego dostępu.

⁷ Vuorikari, R., Kluzer, S. i Punie, Y., *DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens – With new examples of knowledge, skills and attitudes* [DigComp 2.2: Ramy kompetencji cyfrowych dla obywateli – Nowe przykłady wiedzy, umiejętności i postaw], Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2022 r.

Rola nauczycieli i trenerów

AI daje także możliwość wspierania nauczycieli i trenerów we wdrażaniu uczenia się, które jest skuteczne i zorientowane na osobę uczącą się, poprzez uwzględnianie szczególnych potrzeb, promowanie zróżnicowanych metod pedagogicznych i rozwijanie uczenia się adaptacyjnego. Powszechne stosowanie AI w środowiskach edukacyjnych i w społeczeństwie prawdopodobnie doprowadzi do zmian praktyk nauczania bez podważania roli nauczyciela. Bardzo ważne jest, by wspierać nauczycieli i trenerów w zapoznawaniu się z tymi nowymi technologiami, tak by uniknąć niepewności, zwłaszcza braku pewności prawa w obszarze korzystania z narzędzi AI. AI powinna przyczyniać się do dobrostanu nauczycieli i trenerów jako pomoc w ich praktykach nauczycielskich, a nie prowadzić do potencjalnej dewaluacji zawodu nauczyciela.

Kwestie społeczne i etyczne

Nowe wyzwania wiążą się z identyfikacją materiałów deepfake, treści medialnych zmanipulowanych przez AI i treści wygenerowanych przez generatywne modele AI. Zwiększanie wiedzy na ten temat wśród osób uczących się nie dotyczy tylko kwestii propagandy lub ochrony wartości demokratycznych. Prowadzone drogą cyfrową dezinformacja lub przekazywanie informacji wprowadzających w błąd stanowią również przeszkodę w rozwijaniu umiejętności takich jak myślenie analityczne, myślenie krytyczne, rozwiązywanie problemów i samodzielne uczenie się.

W świetle przedstawionych informacji prezydencja zaprasza ministrów do wymiany poglądów i doświadczeń w odniesieniu do następujących zagadnień:

1. W jaki sposób można przygotować krajowe systemy kształcenia i szkolenia na wyzwania związane z AI, a jednocześnie jak najlepiej wykorzystać możliwości sztucznej inteligencji? Czy AI ma już wpływ na Państwa krajowe systemy kształcenia i szkolenia?
2. Jakie środki można by zastosować na szczeblu europejskim, w porozumieniu z państwami członkowskimi, aby jak najlepiej wykorzystywać AI w kształceniu i szkoleniu, a jednocześnie zapewniać wszystkim edukację wysokiej jakości?